

YLEINEN ALLEKIRJOITUSPROSESSI

Yleinen allekirjoitusprosessi 0W8EB97RW on allekirjoitettu Turun kaupungin X-Sign - palvelussa. Prosessin tunnus on 6b727990-01bc-4f48-811d-bc97ec206399.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	Talamo-Kemiläinen Maarit
Allekirjoitusaika	18.10.2022 10:16

Allekirjoittaja	Ruohonen Juhani
Allekirjoitusaika	18.10.2022 12:02

ASIAKIRJAT

Muistio	Lausunto Kerttulinreunan asemakaavamuutosta 242016 varten tehtyjen arkeologisten selvitysten riittävydestä.pdf
---------	--

Vapaa-aika, museopalvelut

18.10.2022

Dnro 10191-2015
(613)Turun kaupunki
Kaupunkiympäristö, kaavoitus
Nella Karhulahti**Lausunto Kerttulinreunan asemakaavamuutosta (24/2016) varten tehtyjen arkeologisten selvitysten riittävydestä**

Viite: Muuritutkimuksen tutkimusraportit (Hämeenkatu 4–10).

Valmistelija: Kulttuuriperintö / tutkija Tanja Ratilainen:

Turun kaupungin kaavoitus valmistelee Kerttulinreunan työnimellä kulkevaa asemakaavamuutosta, johon on laadittu luonnos I kaupunginosan korttelin 12 tontille 8, korttelin 13 tonteille 5 ja 9, korttelin 14 tontille 12 sekä Hämeenkadun, Kaivokadun ja Kerttulinkadun katualueen osille. Osoitteena on Hämeenkatu 4–10. Luonnoksessa täydennysrakentamista, kerrostaloja ja maanalaisia pysäköintiä on osoitettu tonttien 5, 8, 9, ja 12 takaosiin sekä Hämeenkadun varren nykyisten kerrostalojen päätyihin tonttien 5 ja 9 osalta. Kaavoittajan mukaan luonnoksen ajoyhteysmerkintöjen kohdalle voi olla lisäksi tulossa kellaritilaa autopaikotusta varten. Asemakaavanmuutos laaditaan yksityisten maanomistajien (As Oy:t Kerttulinhaka, Turun Kaivokatu, Turun Aura-Tavast (korttelin 13 tontit 5 ja 9) ja Kehrämaari (korttelin 12 tontti 8)) ja kaupungin aloitteesta (kortteli 14, tontti 12). Keväällä 2022 kaupunki luopui maanalaisesta rakentamisesta tontin 12 takaosaan.

Kaavamuutosalue kuuluu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaan kiinteään muinaisjäänökseen Turun kaupungin vanha asemakaava-alue (mj. rek nro 853500004).

Osoitteeseen Hämeenkatu 4 / tontti 8 tehtiin koetutkimukset (kolme maatuskausaluetta, kaksi koekaivantoa). Koekaivantojen perusteella havaittiin, että viimeistään nykyisen kerrostalon ja pihan rakennusaikaan mahdolliset kulttuurikerrokset oli kuorittu pois pohjasaveen asti ja piha oli tasattu paksulla kerroksella soraa. Tässä muokkauksessa sekoittunutta multaista purkumaata oli tasattu ainakin pihan keskiosaan täyttömaakerrokseksi. Alueella oli säilynyt ainakin yksi pohjamaan pintaa syvemmällä ollut kaivanto, joka voitiin määrittellä arkeologiseksi ilmiöksi. Kaivantoa ei voitu ajoittaa. Täyttösoran alla pohjamaassa havaittiin kunnallisteknisiä kaivantoja, jotka ovat tuhonneet muinaisjäänöstä. Muuritutkimuksen mukaan tontilla on voinut säilyä rakennusten perustusten pohjaosia ja erilaisia kuoppia, erityisesti tontin nykyisen pysäköinti-alueen kaakkoisivulla, keskiosissa (pois lukien putkikaivannot ja väestönsuojat), sekä Kaivokadun puolella tontin eteläkulmassa. (Uotila 2022). Vuoden 1939 ilmakuvasssa tontin eteläkulmassa on havaittavissa rakennus, jonka rakentaminen on todennäköisesti tuhonnut muinaisjäänöksen yläosat.

Vapaa-aika, museopalvelut

18.10.2022

Dnro 10191-2015
(613)

Osoitteessa Hämeenkatu 6 / tontti 9 tehtiin koetutkimukset (kaksi koekaivantoa, kolme maatutkausaluetta). Hämeenkadun reunalle tehtyä kaivantoa ei voitu turvallisuussyistä kaivaa pohjaan saakka, mutta kulttuurikerrokset olivat tuhoutuneet ainakin noin 2 metrin syvyyteen. Tontin eteläosaan tehdystä koekuopasta havaittiin betonilattia, joka liittyi kivistä ja tiilestä muurattuun rakennusjäännykseen. Sen vierestä havaittiin säilyneitä kulttuurikerroksia, alimmaisena peltokerros. Kerroksia arvioidaan säilyneen löytyneen rakennusjäännyksen alla ja joltain osin myös koekuopan luoteispuolella. (Uotila 2022) Havaittu rakennusjäännyksen on luultavasti ilmakuvassa 1939 tontin luoteisreunalla erottuva pitkähäkö talous(?)rakennus, jota ei vielä ole olemassa 1800-luvun lopun kaupunkikartoissa.

Osoitteessa Hämeenkatu 8 / tontti 5 tehtiin koetutkimukset (kaksi koekaivantoa, kaksi maatutkausaluetta). Molemmissa koekaivannoissa havaittiin Turun paloa vanhempaa kulttuurikerrosta (pelto- tai pihamaata). Lisäksi havaittiin kaksi Turun paloa 1827 vanhempaa rakenteen jäännöstä (katukiveys ja kivillä täytetty kaivanto). Kulttuurikerrokset olivat kuivia ja kasaan painuneita. Esinelöytöjen ajoitus painottui 1700-luvun jälkipuolelle ja 1800-luvun alkuun, mutta muutama löydöstä voi olla myös 1600-luvulta. Kerrospaksuus kaivannoissa oli n. 40–50 cm. Pihan itäosan nurmialueen kulttuurikerrokset tulivat n. 80–100 cm paksuisen täyttömaakerroksen alta. Maatutkauksessa tontin keski- osassa ja itänurkassa havaittiin signaaleja, jotka liittyvät mahdollisesti tontin vanhempaan asutusvaiheeseen. On mahdollista, että tontin lounaisosasta purettavan pysäköintihallin alla on säilynyt ehjiä kulttuurikerroksia. Hämeenkadun suuntaisen rakennuksen viereinen asfalttialue sen sijaan vaikutti modernien kaivantojen tuhoamalta. (Uotila 2022) Nykyisen pihan keskellä ja koillisivulla vuoden 1939 ilmakuvassa erottuvat talous(?)rakennukset, joiden perustukset ovat todennäköisesti jossain määrin tuhonneet tontin ylimpiä kulttuurikerroksia.

Osoitteessa Hämeenkatu 10 / tontti 12 tehtiin koetutkimukset (yksi koekuoppa, yksi maatutkausalue). Koekaivanto sijaitsi Hämeenkadun puoleisella reunalla. Kaivantoa peitti suureksi osaksi kellarillisen 1970-luvulla puretun rakennuksen jäännös, mutta kaivannon lounaisosassa päästiin kaivamaan syvemmälle ja havaittiin säilyneitä kulttuurikerroksia. Kerrokset alkoivat 1,5 m syvyydeltä nykyisestä maan pinnasta. Pienialaisesta koekuopasta tuli esiin pääosin erityyppisiä maakerroksia, mutta myös puurakenteita. Orgaanisen säilyneisyys oli erinomainen. Noin 2,8–3 m syvyydeltä alkaen alimmat kerrokset tulkittiin kaupunkiasutusvaihetta edeltäneiksi kosteikkokerroksiksi, jotka olivat mahdollisesti sijainneet vanhan Mätäjärven reuna-alueilla tai liittyivät johonkin muuhun kostean maan vaiheeseen. Löydötön pohjamaa alkoi 3,5–3,6 m syvyydeltä nykyisestä maanpinnasta. Arkeologiset kerrokset jatkuivat kellarirakenteen lattian alapuolelle ja todennäköisesti myös suurimmaksi osaksi tontilla kulkevien kunnallisteknisten kaivantojen alle. Vanhimmat kaupunkirakentamisen kerrokset ajoittuivat todennäköisesti 1600-luvulle. Kosteikkokerroksista löytyi muutama eläinluu ja nahan palanen, mutta ei ajoittavaa esineistöä. (Uotila 2022). Hämeenkadun varren kellarillinen, 1970-luvulla purettu rakennus lienee rakennettu 1880 jälkeen. Hämeenkadun varressa

Vapaa-aika, museopalvelut

18.10.2022

Dnro 10191-2015
(613)

nykyisin sijaitsevan kevytrakenteisen ravintolarakennuksen kohdalle osuu noin puolet toisesta ilmakuvasa erottuvasta rakennuksesta. Sen rakentaminen on todennäköisesti jonkin verran tuhonnut kulttuurikerrosten yläosia, mutta kerroksia on voinut säilyä myös nykyisen ravintolarakennuksen alla (kuten koekuopassa) ja jonkin verran myös pihan puolella.

Turun museokeskus / Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan seuraavan:

Koekaivantojen koko suhteessa rakennettavaan pinta-alaan oli pieni, eikä kaikkia kaivantoja saatu kokonaan kaivettua pohjaan, mutta yhdistettynä maatutkauksen tuloksiin, johtotietoihin, vanhoihin ilmakeinuihin ja kaupunkikarttoihin saatiin tonttien muinaisjäännösten säilyneisyysasteesta hyvä kokonaiskäsitys. Näin ollen arkeologiset selvitykset voidaan katsoa riittäviksi.

Osoitteissa Hämeenkatu 4 ja 6 muinaisjäännöstä on todennäköisesti säilynyt vähäisesti tai ei lainkaan. Hämeenkatu 8:n tontin itäosassa kulttuurikerroksia rakenteineen on säilynyt jonkin verran. Muulla tontin osalla muinaisjäännöstä näyttää säilyneen vähäisesti tai ei lainkaan. On tosin huomioitava, että purettavan pysäköintirakennuksen alla voi olla säilyneenä kulttuurikerroksia rakenteineen. Hämeenkatu 10:n tontin rakennettavalla alueella ylimmät kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet, mutta erittäin hyvin säilyneitä kulttuurikerroksia rakenteineen on todennäköisesti koko rakennettavalla alueella noin 1,5 m syvyydestä aina noin 3,5 m syvyydelle saakka. Tästä noin alin puoli metriä saattaa olla kaupunkirakentamista edeltävää kosteikkomaata, mikä löydöistä päätellen saattaa liittyä myös kaupunkia edeltäneeseen ihmistoimintaan.

Arkeologisten selvitysten perusteella rakennettavalla kaavamuutosalueella on säilynyt muinaisjäännöstä.

Mikäli muinaisjäännöstä ei kaavassa suojella, tulee kaavoittajan käynnistää Muinaismuistolain 13§ mukaiset neuvottelut Museoviraston ja rakennushankkeen toteuttajan kanssa siitä, millä ehdoin muinaisjäännös voidaan kaavan toteuttamisen yhteydessä poistaa. Poistamisen ehtona ovat riittävät arkeologiset tutkimukset. Neuvotteluissa sovitaan tutkimusten tasosta, kustannuksista vastaavasta toteuttajatahosta ja toteutusaikataulusta. Merkintä käydyistä neuvotteluista tehdään kaavamääräykseen. Muinaismuistolain 15 § mukaan arkeologisten tutkimusten kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja.

Turun museokeskus
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
museopalvelujohtaja

Juhani Ruohonen

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
Kokoelmat ja kulttuuriperintö
vastuualuepäällikkö

Maarit Talamo-Kemiläinen

Postiosoite
PL 286
20101 Turku

Puh. +358 2 330 000
Faksi +358 2 2620 444
museokeskus@turku.fi
www.turunmuseokeskus.fi

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus
Museopalvelut